

ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РЕВІТАЛІЗАЦІЇ ПРОМИСЛОВИХ ЗОН

БУРЛАК Г. М., ВІЛІНСЬКА Л. М.

Одеська державна академія будівництва та архітектури

demiga89@gmail.com , vilsem56@gmail.com

Проблема перетворення колишніх промислових територій актуальна в контексті формування нових архітектурних просторів, сприятливих для життєдіяльності населення. Становило інтерес проаналізувати екологічні аспекти ревіталізації для створення сучасного психологічно-комфортного зовнішнього середовища на прикладі архітектурного простору Waltrovka (м. Прага, Чехія) на території колишнього заводу і прилеглої місцевості. Актуальністю даного дослідження є розгляд досвіду ревіталізації промислової зони в контексті створення екологічно безпечного архітектурного простору засобами ландшафту та декоративними елементами оформлення зовнішнього середовища.

При ревіталізації створюється архітектурне зовнішнє середовище, як простір функціонування суспільства, яке акумулює в собі всі життєві процеси, і тому по суті своїй є динамічним простором зі змінами, які постійно відбуваються [1]. Ревіталізація історичних промислових зон може бути реалізована через адаптацію існуючих історичних будівель до нових планувальних рішень; будівництво нових будівель з новими; розробку нових функціональних і інфраструктурних зв'язків з метою інтегрування промислової зони в сучасне міське життя. Необхідно створення для людини психологічно здорового архітектурного і екологічного простору, для того щоб уникнути синдрому сенсорної депривації, поганого емоціонального становища і девіантної поведінки людини [2]. Міський шум є одним з факторів, що впливають на стан здоров'я людини, тому потрібна процедура оцінки шумового забруднення в системі екологічного моніторингу міського середовища [3]. Ландшафтний дизайн дозволяє створити цікаву середу для життя і комунікації жителів міста, організувати більш комфортне і близьке до природи середовище проживання людини. Затребуваність ландшафтного дизайну визначається міркуваннями гуманізації міського середовища, підвищенням рівня вимог до його комфортності, а в кінцевому рахунку безпосередньо пов'язано зі скороченням впливу факторів, які негативно впливають на стан здоров'я людини. Рослини доповнюють і підсилюють архітектурні особливості простору, створюючи точки фокусування [4], проте відмічається, що одного лише наповнення простору рослинністю недостатньо для додання ландшафту

позитивних естетичних якостей. Необхідно осмислення можливостей ландшафтного дизайну в якості засобу формування стійкого міського середовища [5]. Для створення образно-змістовних домінант необхідно з'єднання ландшафту, сучасної урбаністики і дизайну.

Нами проаналізовано проект *Waltrovka* (м Прага, Чехія), спрямований на відродження території колишнього заводу *Walter Motors*, заснованого Йозефом Вальтером в 1911 році. На заводі спочатку вироблялись автомобільні двигуни, а потім приєднались кілька моделей авіадвигунів. Девелопером проекту *Waltrovka* є центральноєвропейська компанія *Penta Real Estate*. Особливістю ревіталізації суспільного простору біля офісних будівель є те, що в простір поділено на три комплекси: 1) *Mechanica*, 2) *Aviatica*, 3) *Dynamica*. Унікальністю житлового масиву з 650 квартирами і будинками є його органічний зв'язок з офісними будівлями, громадськими просторами і парком площею два гектари. Повсякденне життя людини пов'язане зі сприйняттям так званого «поза архітектурного простору». Виходячи з житлового будинку, офісу або торгового центру, людина неминуче виявляється в такому просторі, де сприйняттям оточення становить або продовження комфортного стану від знаходження усередині будівлі, або стає джерелом дискомфорту. Позитивні реакції стають певним індикатором високого ступеня пристосованості середовища до реалізації основних функцій простору, а вдала інтегрованість компонентів природи означає осмислене ставлення спеціалістів ландшафтного дизайну до організації міських фрагментів. *Waltrovka* це енергоефективний комплекс, елементи якого були спроектовані з урахуванням навколишнього середовища. Архітектурний проект *Waltrovka* реалізований так, що офісні будівлі закривають район від шуму автомобільної магістралі і залізниці. Для посилення захисту від шуму залізничного транспорту встановлено шумозахисні екрани вздовж залізничного полотна. Певна лінійність і формоутворення забудови створюють сприятливу шумову обстановку для даного місця. Цікавим є інженерно-архітектурне рішення, в якому виконаний сухий фонтан в комплексі *Dynamica*. Фонтан зроблений таким чином, що струмені начебто б'ють з-під землі на кам'яний насип річкової гальки і працює в імпульсному режимі. Створюваний звук струменями води утворює ефект гірського струмка. В даному випадку в дзюрчанні води немає тону і присутні неперіодичні звукові коливання, і за звучанням вони створюють білий шум, який і асоціюється з відпочинком, приємним проведенням часу на природі. У темний час доби фонтан має підсвічування, що підсилює сприятливий вплив білого шуму на людину. Перевагою такого фонтану є те, що ця споруда більш безпечна для оточуючих, оскільки все обладнання для сухого фонтану знаходиться поза

досяжністю. Відсутність домінуючих звуків дозволяє охарактеризувати зовнішнє середовище як прозоре в звуковому плані, що наповнено переважно приємними природними звуками.

Ландшафтний дизайн дозволяє в умовах вже радикально зміненого природного ландшафту і наростаючого впливу техногенних факторів сприяти збереженню балансу між природними і штучними компонентами середовища, забезпечуючи її екологічну стійкість. Для ландшафтного рішення використовуються злакові рослини, які створюють ефект руху від найменшого подиху вітру.

Аналіз архітектурно-просторового рішення комплексу Waltrovka дозволив виявити наступні особливості екологічно орієнтованої системи зовнішнього середовища, які використовуються при ревіталізації промислових комплексів: складові елементи зовнішнього середовища комплексів *Mechanica*, *Aviatica* і *Dynamica* можна розглядати як містобудівні об'єкти, що інтегровані в ландшафтну складову і загальну екологічну систему простору Waltrovka; ландшафтні рішення характеризуються гармонійністю, різноманіттям, використанням функціональних і декоративних елементів дизайну. Широке використання фонтанів створює динаміку архітектурного простору та дозволяє зменшити стрес мешканців, поліпшити екологічну обстановку в сучасному просторі Waltrovka.

Результати дослідження можуть бути використані при ревіталізації у архітектурно-планувальних та ландшафтно-просторових рішеннях для створення екологічно безпечних міських комплексів. Використання дизайну зовнішнього середовища при ревіталізації дозволить ефективно підвищити якість міського середовища та комфортність проживання людини.

Література

1. Дурнева Д.С. Дополнительные городские пространства. *AMIT Architecture and Modern Information Technologies*. 2014. №2 (27). С. 1-7.
2. Русевич Т.В. Екологічна психологія архітектурного просторування. *Архітектурний вісник КНУБА*. 2021. №20. С.166-173. DOI: 10.32347/2519-8661.2019-20.193441
3. Лыков И. Н., Николаева Т. С., Рахимов К. В. Экологические и социальные аспекты шумового загрязнения окружающей среды. *Экология урбанизированных территорий*. 2019. №2. С. 80-84.
4. Yong J. W. H. Biological Functionalities of Green. / *Dense + Green: Innovative Building Types for Sustainable Urban Architecture*. [Thomas Schropfer](#). 2016. Basel: Birkhäuser. P.p. 60-69.
5. Бауэр Н. В., Шабатура Л.Н. Культура формирования устойчивой городской среды. *Международный научно-исследовательский журнал*. 2013. Т.2, № 8 (15). С. 91-94. URL: <https://research-journal.org/languages/kultura-formirovaniya-ustojchivoj-gorodskoj-sredy/> (дата обращения: 26.04.2021.).